

Ezután *Mensdorf Pouilly* gróf londoni nagykövetet említették, aki azonban reflektál a külügyminiszterségre. Most azután *Burián* István báró közös pénzügyminiszter a legkomolyabb jelölt.

Hegedüs Lóránt szegedi riadója.

— Gyáriparosok közgyűlése. —

(Saját tudósítónktól.) A városháza közgyűlési termében előkelő és nagyszámu közönség előtt tartotta meg felolvasását *Hegedüs Lóránt*, országgyűlési képviselő, a Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke. Az előadást a szövetség szegedi csoportja rendezte. Hegedüs Lóránt előadásában részletesen kitért a drágaság okaira, általános tetszés mellett mutatott rá azokra az intézkedésekre, amelyek a drágaság enyhítését előidézhethetnek. Egy-egy megállapítása a szenzáció erejével hatott és országos érdeklődésre tarthat számot.

A közgyűlés előtt *Pálffy Dániel* az iparosok, *Bokor Adolf* pedig a kerületi munkásbiztosító pénztár nevében üdvözölték Hegedüs Lóránt, aki válaszolt az üdvözlésekre és beszédében kifejtette azt is, hogy a munkásbiztosító törvénynek olyan módosítását tartja szükségesnek, hogy nagyobb legyen a decentralizáció és intenzívebb legyen a munkások és a munkaadók között a harmónia.

A közgyűlést *Wimmer Fülöp*, a szövetség szegedi csoportjának elnöke nyitotta meg, aki melegen üdvözölte az előadót és a közönséget. Méltatta Hegedüs Lóránt érdemeit és örömet fejezte ki a fölött, hogy az aktuális kérdésről, a drágaságról olyan kiváló szakértő tart előadást, mint Hegedüs Lóránt.

Ezután *Perjéssy László*, kereskedelmi és iparkamarai titkár a szegedi kamara területén történt változásokról számolt be. Elmondotta, hogy a *Pálffy*-féle vasgyár, amely gyártmányai révén nagy hírnévre tett szert, a zárgyár, amelynek cikkei ma már az egész kontinens területén közkeletűségnek örven-

denek, a *Lindenfeld*-féle cukorkagyár, a melynek kitűnő áruja felveszik a sikeres versenyt minden hasonló gyár készítményeivel és az előnyösen ismert *Hodács*-féle kocsi-gyár tetemesen kibővültek. Elmondotta, hogy a kerületben 117 motorérőre berendezett új ipari vállalat alakult. Általános a panasz a kerületben, hogy az államvasutaknál nagy a vagonhiány. Tiltakoznak a gyárosok a vasúti tarifák emelése ellen. Szegeden panasz-kodnak főképen a fűrészgárosok amiatt, hogy nincs téli kikötő. A szalámi ipart a szerb szalámi beözönlése fenyegeti veszéllyel. A paprikamalom-tulajdonosok azt kívánják a kereskedelmi minisztertől, hogy a spanyol paprikát ne lehessen paprika néven árulni.

A kamarai titkár beszámolója után *Wimmer Fülöp* fölkerlte Hegedüs Lóránt előadása megtartására. A képviselő a következőket mondotta:

(Hegedüs beszéde.)

Mélyen t. Hölgyeim és Uraim!

Nagyon szépen köszönöm szíves üdvözlésüket. Azonban az igen t. Elnök ur nem veszi rossz néven tőlem, ha az *idegen* szó ellen tiltakozom, mert én semmiképen sem érzem magamat az önök körében idegennek. Eredetileg a tervem az volt, hogy a gyáriparosok közgyűlése keretében nagy előadást tartanék, vagy megbeszelném az aktuális ipari kérdéseket, amikor *Wimmer Fülöp* igen t. Elnök ur azt a kívánságát fejezte ki, hogy a szegedi közönséget jobban érdekelnék a drágaságokról való kérdések. E levélváltás közben egy különös dolog történt, amit Önöknek el kell mondanom. Ez a magyarázata annak, hogy én igen szokatlan módon egy iratcsomóval jelentem meg. Mialatt ez a levélváltás volt közöttünk, megtartatott az OMGE. és a magyar gazdaszövetségnek közgyűlése és hogy miért, miért nem, e gyűlés főpontja a gyáriparosok szövetsége és ez még nagyobb rejtélye: ép az én személynem elleni *támadásokban* csucsosodott ki. Ezek a papirosok, amelyeket elhoztam, t. Uraim, ezek azok a tüskés levelek, amelyeket az utolsó hetekben összegyűjtöttem ma-

gammak közéleti működésének szerény eredményeképpen.

Ha az OMGE vagy a gazdasági szövetség egész esztendei működésének eredményét abban akarta főképp összepontosítani, hogy a gyáriparosok szövetségét és az én csekély személyemet támadják meg, utóvégre ez ellen serkinek kifogása nem lehet. Én nem térek ki e támadások elől nemcsak azért, mert mint azt hiszem, bizonyítani tudom, igazam van, hanem azért is, mert én *közhasznát látom annak, hogy ha két nagy tábor a közönség előtt összeütközik*, közhasznát látom azért, mert valahányszor mi agráriusok és merkantilisták egymással küzdünk, legalább egy *eredmény* meg van, hogy akkor elnémul a teljesen felesleges és idejét elmúlt közjogi harcoknak a csatája. Ebből a *közjogi csatából, amelylyel felfordítjuk az országot, abból senkinek egy falat betevő haszna nem lesz*, ellenkezőleg: állithatom, hogy *mindig ráfizetünk közjogi harcainkra*. Ellenben abból a csatából, amelyet mi vívunk igen t. barátainkkal és ellenségeinkkel, — mert egyszerre vagyunk barátok és ellenségek, — ebből mindig csak kenyér fog származni és én akkor sem térek ki ez összeütközés elől, hogyha arra rákényszeríteném. Én helyesen tartom ezt a csatát abból a szempontból, hogy bármelyikünk marad is a csatatéren, a köznek belőle haszna származik.

Ne méltóztassék ezt se lebecsmérlésnek, sem dicsérésnek venni, csak a tény megállapítani, mert én nem tudok Magyarországon várost, ahol ezt a programot, amely a lelkemhez nőtt, azt az igazságot, amiben élek, jobb keretben tudnám elmondani, mint Szeged városában. Mert az én meggyőződéssem az, hogy nincs más város, amely jobban látná, hogy az, amit én a *mezőgazdaság felszabadításának* nevezek, az *voltaképpen a nyitja annak a kincsnek, hogy belőle ipar és kereskedelem kifejlődjék*. Ez az én politikám, amelyet — röviden fogok vázolni — sehol egyszerre mind a két oldalról nem látható annyira, mint Szegeden. Vannak vidékek, ahol mezőgazdasági politikánk tetszik, vannak vidékek, ahol ipari és kereskedelmi érdekek találnak méltánylásra, de nem tudok várost, Budapestet sem véve ki, ahol mindezek az érdekek mind a két oldalon olyan világos fókuszba kerüljenek, mint Szegeden.

Wimmer Fülöp igen t. elnökünk azt ki-

a hit, hogy egy Shakespeare-előadás mindig, mindenütt esemény, valahol csak színház rávállalkozik. És beismerjük, hogy a színház az ilyen darabokban mindig megkömolyodnak, szinte önerejüket kutatják. Ösztönszerűleg érzik meg a legtöbbször, hogy a hivatásuk igaz ösvényét járják, amikor Shakespeare szellemét földidéztek. Ugy vannak ők is, mint a szüzességet fogadott, de mégis buja pap, aki megigazul, ahogy belép a templomba s ahogy az oltári szentség közönséges, ellenben lelki misztériumait várja. *Művészet és elmélyedés*, — ez lebeg a színész valóján Shakespeare idézéskor. *Művészet és elmélyedés*, — ez eredményezi, hogy Shakespeare mindig diadalmas, friss erejében marad meg, s hogy a Biblia után a világ legelterjedtebb írása az ő színjáték-sorozata és hogy amikor Ma, háromszáz év múlva vele foglalkozunk, mindig föl kell emelkednünk, ujságot, varázst, minden szépséget élvezhetünk. S a szellemóriás diadaláról annyit irtak össze, mint, — az isten fogalmán és a szerelmen kívül — semmiről a világon. És bárki, bármilyen megvilágításban is kereste, mindig új alakban találta... csak a művészet és szépség marad az állandó maszkja.

* * *

Machbeth: — talán legritkábban szokták előadni a Shakespeare tragédiák közül. Nem is emlékszem, ebben a században

elődták-e magyar színpadon. Azt tudom, hogy az idén, szeptember elején *Londonban* adták elő *Machbeth*-et a Majescy-színházban és az angol fővárosnak ma is ez az idei színházi szenzációja. A *Graphic*, a *London News* jeleneteket mutattak be fotográfiákban, az angol napilapok pedig hetekig irtak erről. Annyira, hogy Angliában most újra föltámadt a Shakespeare-láz, ami nem is csoda, hiszen az angolok hidegvérűek a színházi dolgokban is...

Bizonyos, hogy *Machbeth* a brittóriának is egyik leglélektanibb és legsötétebb tragédiája. Itt már a gyilkosság technikai pillanata nem fontos, — mert nem ez a szenzáció, hanem a léleknek szava, ahogy kitör a szemekből, az arcon, a szájon. Különösen a száj szavaiban. És *Machbeth* személye tulajdonképpen egy érettebb Hamlet, kegyetlenebb helyzetekkel. Csupa fantáziavalóság és agyrém, körülötte és benne. A *fantázia és a szellemvilág drámai hőse Machbeth*. Lidércek, fantomok, víziók, boszorkányok tudatják *Machbeth*-hel, hogy király lesz, de ölnie kell ezért. Az agyrémek, a fantázia erőszakos parancsa lenyűgözik *Machbeth*-et, amint-hogy nálánál kisebb fantáziát is sokszor lenyűgöznek. S a cselekvései nemcsak drámai-lag és lélektanilag érdekesek, hanem orvosi-lag és tudományos tekintetből is. *Machbeth*, amikor gyilkol, az izomzata és vére voltaképpen holt anyag, mely az agy parancsának nagyon élően engedelmeskedik. Kedvenc

gondolatom, hogy ha védője lehetnék egy gyilkosnak, ki nem szociális „igazságok” miatt tette amit, — akkor *Machbeth* lélektanából próbálnám magyarázni a gyilkos lelkét, sőt a cselekedetét. *Machbethnek gyilkolnia kell*. Először azért, mert az agyrém mindent a fantázia álmán át lát és a fantáziájától nem bír szabadulni. *Duncan* királyt kell megölnie, — parancsolja az agyrém. És amiért nem tud a fantázia álmából felébredni, megöli az agyrém valódi akadályát: *Duncan*. Veszedelmes és erkölcstelen, az bizonyos. De még bizonyosabb az, hogy nem történhetett másként. Olyan az egész, mint amikor lélekzetet vesz az — öngyilkos. *Machbeth* pedig az első gyilkosság után csak színezi az agyrémet. Másodszor is gyilkol, — mert hisz a két ór álmában nyöszörgött, amikor ő — *Machbeth* — *Duncan* leszurta. De meg minden belső szava a leg-helyesebbnek is itéli a két szolga elnémitását. De gyilkoltat harmadszor, — mert *Banquo* is utjában áll, sőt mert így jóslták meg az *agyrém szellemei*. És gyilkoltat tovább, — de már inkább gonosz: *minden mindegy* filozófiából.

És mennyi finom lélektani titok, mennyi szellemi finomság a brutális elvégzések mögött! És *Machbeth* megrázó, döbbenetes személye mellett *Lady Machbeth* személye is bámulatos. Vakmerő gonoszság és erő-lenné finomult asszonyiság, — akadály-gyűlölet és férjszeretet, — buzdítás és idő-